

УДК 343.9

UDC 343.9

ПОСИЛЕННЯ ВПЛИВУ НА ОРГАНІЗОВАНУ ЗЛОЧИННІСТЬ ЧЕРЕЗ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

Романюк Б. В., доцент Національного транспортного університету, кандидат юридичних наук,
доцент, Заслужений юрист України

GAIN EXPOSURE TO ORGANIZED CRIME BY IMPROVING LEGISLATION

Romaniuk B.V., associate, National Transport University, Kyiv, Ukraine

УСИЛЕНИЕ ВЛИЯНИЯ НА ОРГАНИЗОВАННУЮ ПРЕСТУПНОСТЬ ЧЕРЕЗ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Романюк Б.В., доцент Национального транспортного университета, кандидат юридических наук,
доцент, Заслуженный юрист Украины.

Постановка проблеми. Організована злочинність в Україні має давнє походження і пройшла чималий шлях від примітивізму до досконалості. Ще в період перебування України у складі Радянського Союзу в 40-х – 50-х роках злочинність почала набувати організованих форм.

В Україні, після виходу із складу Союзу ССР, на початку 90-х років внаслідок складних соціально-економічних процесів у результаті помилок при побудові нової політичної системи і ринкових відносин, організована злочинність отримала широкі можливості для подальшого розквіту, більш якісних і структурних змін. Різко зростали незаконні оборудки з валютою, накопичення первинного капіталу за допомогою рекету, наркобізнесу, розбійних нападів, торгівля викраденим за кордоном автотранспортом, а також зброєю, людьми, вбивства на замовлення, вчинених щодо конкурентів для заволодіння майном і цінностями та представників органів державної влади, активістів громадських об'єднань, журналістів, які тим чи іншим способом чинили опір такій нахабності злочинним нуворишам. Між організованими злочинними угрупованнями відбувався кривавий перерозподіл сфер впливу та власності. У таких несприятливих умовах постало питання державного контролю за побудовою нової системи органів державної влади і управління, приватизаційними процесами і привласненням суспільної власності, яка роздержавлювалася і ставала об'єктом

незаконного посягання організованих злочинних угруповань, які одночасно намагалися проникати і в політичне життя країни. Організована злочинність несла загрозу суспільно-політичному розвитку молодій українській державі, оскільки ставала дестабілізуючим фактором суспільно-економічного та політичного життя країни.

Враховуючи стан криміногенної ситуації та зростаючі темпи рівня організованої злочинності і корупції на суспільно-політичне та економічне життя нашої країни, державними органами вживалися певні організаційно-правові заходи протидії. Зокрема, Верховна Рада України 7 травня 1993 року прийняла Постанову № 3207-ХІІ „Про невідкладні заходи щодо боротьби з організованою злочинністю і корупцією»[1]. У 2005 році парламент вкотре розглянув стан боротьби з організованою злочинністю та прийняв відповідну постанову щодо удосконалення заходів протидії їй [2]. Але найважливішим було прийняття парламентом Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 року[3]. Були прийняті й інші законодавчі акти.

Враховуючи необхідність контролю за виконанням відповідними суб'єктами цих нормативних актів, узагальнення й оцінки їх результатів, а також те, що їх виконання покладено на цілий ряд правоохоронних та інших державних органів, які й мають одну мету в протидії організованій злочинності і корупції, але належать до різних відомств та виконують тільки їм притаманні функції та завдання, а тому для досягнення цієї єдиної мети потребують належної організації взаємодії у процесі своєї діяльності, Указом Президента України № 567/93 від 26 листопада 1993 року[4] при Главі держави було створено спеціальний міжвідомчий орган – Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю. Цей комітет, як і аналогічні структури інших держав світу[5], вніс значний вклад у сферу протидії організованій злочинності. Проте, на нашу думку, він необґрунтовано був ліквідований [6], що не могло негативно не відобразитися на результатах боротьби з організованою злочинністю, але це тема окремого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Разом з тим, протидія організованій злочинності здійснюється не тільки з позиції організації цієї діяльності, а й правового забезпечення боротьби з нею. Тому цим питанням присвячено немало наукових праць, у тому числі вітчизняних авторів: П. П. Андрушка, В. І. Борисова, П. Т. Геги, О. М. Джужі, В.М. Дрьоміна В.М., А. П. Закалюка, С. О. Єфремова, О. Г.Кальмана, М. В. Корнієнка, Е. Д. Скулиша, О. Ю. Шостко та ін.

Але аналіз цих досліджень та практика діяльності правоохоронних органів свідчить, що вжиті в останній час заходи не повною мірою відповідають криміногенній ситуації і не можуть призвести до корінного підризу основ і бази такого роду кримінальних проявів. Такий стан існує уже більше двох десятиріч, що дає підстави говорити про необхідність змін, у тому числі щодо кримінально-правового забезпечення діяльності у боротьбі з організованою злочинністю. Тому *метою* нашої розвідки є розкриття сутності й важливості цієї проблеми та внесення пропозицій щодо удосконалення правового регулювання заходів протидії організованій злочинності.

Виклад основного матеріалу. Ряд авторів як у вітчизняній, так і зарубіжній науці розглядають організовану злочинність в основному як умисні злочинні діяння стійкої ієрархічної групи осіб на чолі з організатором, які вчиняються за попереднім зговором між ними та при наявності заходів захисту, у тому числі шляхом встановлення корумпованих осіб у правоохоронних та інших державних органах тощо[7].

Як видно з наведеного, частина цих ознак характеризує кримінологічну складову організованої злочинності, що безумовно має важливе значення для вжиття організаційних заходів діяльності у боротьбі з цим злом та запобігання йому. Але слід виходити із того, що організована злочинність є негативним суспільним явищем, а не якимось конкретним складом злочину.

Як зазначив І. І. Карпец, боротьба зі злочинністю – це широке збірне поняття, яке включає в себе й заходи організаційного, профілактичного та законодавчого характеру [8, с. 161].

На жаль, вітчизняний законодавець не розділив чітко кримінологічних та кримінально-правових характеристик організованої злочинності. У результаті маємо еkleктичну форму складу злочину, що ще й тісно переплітається з груповою злочинністю і не слугує ефективним інструментом у боротьбі з організованою злочинністю.

Так, у ч. 3 ст. 28 Кримінального кодексу України (далі КК) зазначається, що злочин вважається вчиненим організованою групою осіб, якщо в його готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (*три і більше*), які попередньо зорганізувалися у *стійке об'єднання* для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиними планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану всіма учасниками групи.

У ч. 4 ст. 28 КК мова йде про злочинну організацію, яка відрізняється від організованої групи в основному такими ознаками як наявність у групі *уже п'яти і більше членів*, вона є також *стійкою*, але *уже ієрархічною*. У злочинну організацію можуть об'єднуватися за попередньою змовою як члени групи, так і *структурні частини*, діяльність яких спрямована на вчинення *тяжких або особливо тяжких злочинів*. Відмінність також у тому, що таке об'єднання визнається злочинною організацією якщо воно не тільки само вчиняє злочини, але й *керує чи координує злочинну діяльність інших осіб* або *забезпечує функціонування як самої злочинної організації так і інших злочинних груп*.

Аналіз цих ознак, свідчить:

1. Всі вони є досить оціночними, неоднозначного тлумачення і не піддаються чіткому сприйняттю й встановленню у процесі правозастосовчої практики. Наприклад, за загальним правилом (ч.1 ст. 27 КК) співучасниками злочину вважаються, поряд з виконавцем, організатор, підбурювач та пособник. Тобто, законодавець признав, що у групі, яка вчиняє злочин за попередньою змовою (ч.2 ст. 28 КК), уже є організація оскільки існує організатор, розподіл функцій, ієрархічність як і в організованій групі. Якщо група за попередньою змовою може складатися з двох і більше осіб (ч.2 ст.28 КК), то зокрема три і більше осіб можуть складати як таку групу, так і організовану групу, що передбачає наявність три і більше осіб (ч.3 ст. 28 КК). Обидві групи створюються за попередньою змовою. Законодавець лише використав різне словесне викладення цієї кримінальної ознаки, що не дає ніякого чіткого розмежування цих двох груп. Для першої групи це викладено термінами «попередня змова для спільного вчинення», для другої – «попередньо організувалися для вчинення злочину». Як одна, так і друга групи можуть вчиняти один злочин, адже щодо організованої групи сказано, що вона буде такою, якщо організовується «для вчинення цього та іншого (інших) злочинів». Знову виникає питання розмежування діяльності таких груп. Скільки і яких кримінально-правових ознак потрібно для признання злочинного об'єднання стійким, що за задумом законодавця є організованим, а не групою, що вчинила злочин за попередньою змовою, де межа між стійким і не стійким? Якби група, що вчиняє злочин за попередньою змовою була б не стійкою, то вона в повному складі й не могла би зорганізуватися та вчинити його. Навпаки, організована група на стадії організації може складати одну кількість, а у вчиненні злочину можуть брати участь лише деякі учасники, або може мати місце вихід із групи якихось співорганізаторів і т.д.

Організована група характеризується законодавцем як стійке об'єднання з єдиним планом та розподілом функцій учасників групи, то чи можуть вони в чистому вигляді стійко існувати без певної ієрархічності? А це уже є однією із ознак злочинної організації. Як встановити чітку лінію розподілу за цими ознаками між злочинною групою та злочинною організацією? І ці недоліки можна продовжувати.

2. Вони певною мірою дублюють ознаки, що містяться в інших статтях кримінального законодавства про співучасть (ст. 26, 27 - 29 КК), бандитизм (ст. 257 КК) та ін.

3. Законодавець не врахував ступеня й характеру небезпеки сучасної організованої злочинності і замість концентрації на кримінально-правову заборону діяльності справжніх організованих злочинних організацій, вводить ще й поняття організованої групи, що лише призводить до складнощів в розмежуванні її, із-за оціночних понять, від злочинної групи за попереднім зговором та відволікає спецпідрозділи МВД та СБУ від боротьби з організованою злочинністю.

3. Кримінальне законодавство країн світу вибудовується так, що кримінальна відповідальність в основному передбачається за конкретні суспільно небезпечні діяння (вбивство, крадіжка, привласнення майна і т. д.). Коли ж мова йде про суб'єктів діянь з точки зору їх організаційних зв'язків – групове вчинення злочину (хоча у Франції та деяких інших країнах відсутнє навіть визначення інституту співучасті), або щодо самих суб'єктів (раніше судимих чи тих, які уже вчиняли аналогічні злочини тощо), то це вважається кваліфікованими ознаками, що обтяжують вину.

До недавнього часу Україна також дотримувалася таких принципів побудови кримінального законодавства, але внесені зміни щодо кримінального визначення організованої злочинної групи і злочинної організації суттєво змінили правові підходи до цього питання. Виходячи із понятійного визначення організованої групи, даного в Загальній частині кримінального права, законодавець у ряді складів злочинів ввів ще одну кваліфіковану ознаку - вчинення їх організованою групою. Але цікаво те, що до таких складів злочинів не належить умисне вбивство (ст. 115 КК) та деякі інші тяжкі і особливо тяжкі злочини. Разом з тим такою ознакою наділені такі злочини як крадіжка (ч. 5 ст. 185 КК), незаконне заволодіння транспортним засобом (ч. 3 ст. 289 КК) тощо, розкриття яких в основному покладається на підрозділи карного розшуку та боротьби з економічною злочинністю органів внутрішніх справ. Тому на практиці також із цих причин виникає паралелізм у їх діяльності зі спеціальними підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю. Використовуючи таку ситуацію, спецпідрозділи розпорошують свої зусилля і займаються як правило просто загальнокримінальною груповою злочинністю. В одних випадках це результат неправильності тлумачень казуїстичних понять організованої групи, в інших така діяльність вигідна для них як з точки зору затрат праці (реальна боротьба зі справжньою організованою злочинністю потребує значних зусиль і неабиякого професіоналізму), так і отримання незаслужених кількісних показників діяльності, які ми неодноразово наводили [9], але не вигідна суспільству і державі. Негативним є те, що за великими статистичними показниками щодо виявлення великої кількості організованих угруповань, які у більшості випадків лише з формальної точки зору за оціночними даними із-за недосконалості кримінально-правової норми відповідають таким, скривається реальний стан з організованою злочинністю в державі. І це, не дивлячись на існування спеціальних підрозділів в системі МВС та СБ України, їх особливого статусу та матеріально-фінансового забезпечення, на яких при їх створенні покладалася великі надії у боротьбі з організованою злочинністю.

Практика цивілізованих країн Заходу показує, що основним важелем у протидії організованій злочинності є соціально-правовий контроль громадянського суспільства і держави. Нажаль, в Україні такий контроль часто і не без умислу у певних прошарках суспільства асоціюють із радянським тоталітаризмом. Проголошення лібералізму в економіці розуміється у викривлених формах як «абсолютна» свобода суб'єктів і майже не згадується право. Проте йде активний процес криміналізації діянь простих членів суспільства, що негативно корелюється з інтенсивним протистоянням криміналізації суспільно небезпечних проявів у сфері економіки та фінансів, до яких причетні «благородні» індивіди. Навіть наявність певної правової бази щодо боротьби з організованою злочинністю, яку ми уже відзначили вище, потребує реалістичності,

щоб не допустити імітації такої діяльності, але така вимога не завжди приймається творцями законів.

Безумовно, питання протидії організованій злочинності не просте, адже досі у світовій практиці не має єдиних підходів щодо правового регулювання питань пов'язаних з організованою злочинністю, насамперед – щодо визначення навіть самого поняття організованої злочинності. Тому кожна країна йде своїм шляхом, але значне число держав світу практикують закріплення визначення організованої злочинності як кримінологічного поняття в окремих законах щодо організаційних основ боротьби з організованою злочинністю, а кримінальне чи навіть кримінально-процесуальне законодавство передбачає конкретний перелік злочинних діянь, які відносяться до організованої злочинності (замовні вбивства, наркобізнес, торгівля людьми тощо).

При багатоманітності визначень і розумінь організованої злочинності, спільним і головним завжди було і є те, що метою діяльності організованих угруповань є системне отримання незаконних високих матеріальних і фінансових доходів. Останнє суттєво відрізняє її від звичайної групової кримінальної діяльності, яка також у ряді випадків дозволяє отримувати незаконні блага, але у значно менших розмірах і не розглядається як діяльність системного збагачення у значних розмірах й на перспективу (відмивання цих незаслужених благ та вкладення в офіційну економіку тощо), що негативно впливає на стан економічного розвитку держави. Але й тут ми маємо певну непослідовність законодавця і штучний розрив на законодавчому рівні у боротьбі з організованою злочинністю. Саме наявність значної фінансової бази й характеризує організовану злочинність, яка використовуючи її, захоплює владні інститути для свого захисту, нав'язування вигідної їй економічної політики, і тіншового обігу капіталів тощо. Проте боротьба з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом віднесена до відання податкової міліції, а не спецпідрозділів МВС та СБУ. Нове кримінальне процесуальне законодавство знову закріпило підслідність щодо легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст.209 КК) за слідчими органами, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства. Накопичення брудного капіталу організованими угрупованнями дійсно, як відмічається, супроводжується усуненням конкурентів, заякуванням, м корупцією, підкупом. Безумовно, що організовані угруповання є структуровані об'єднання, але не завжди мають строго визначену класичну структуру як це намагаються теоретично змалювати в літературних джерелах. Вони в Україні, як і в інших країнах (Італія, США, Японія) є досить закритими, відрізняються гнучкістю, швидкою адаптацією до тієї чи іншої ситуації, у тому числі політичної, економічної, для досягнення своєї мети – незаконного збагачення. Саме у цьому справжня сила і ефективність організованої злочинності.

Тому при характеристиці організованої злочинності ми повинні найперше виходити із її економічних вигод як основної мети існування. В. Д. Ларичев прямо висловився, що мета організованої злочинності полягає в отриманні значних фінансових засобів, а всі ті ознаки (корупція, наявність силової підтримки, розподіл ролей, ієрархія тощо), які ставляться в основу основ, є другорядними [10, с.245].

Висновки. Викладене дає підстави говорити про те, що необхідно:

1. Переглянути інститут співучасті у Загальній частині Кримінального кодексу України. Вважаємо, що у кримінальному законодавстві необхідно відмовитися від кримінологічних характеристик злочинної групи, а також використання термінів неоднозначного тлумачення.
2. Із всіх форм співучасті до організованої злочинності у повному розумінні цього слова відносити лише систему злочинних діянь, які вчиняються злочинними організаціями як справжніми організованими структурами.

Під злочинною організацією у першу чергу слід розуміти стійку організовану злочинну структуру з міцними таємними організаційними зв'язками, специфічними формами та методами незаконної діяльності, а не групу людей, які можуть мінятися і говорити про їх стійкість не приходиться, яка складається з об'єднання за попередньою змовою декількох осіб (п'ять і більше), основними завданнями якого є цілеспрямована організація або вчинення безпосередньо злочинів з метою незаконного системного збагачення (отримання надприбутків). При втраті чи відсутності таких міцних організаційних зв'язків, специфічних форм і методів діяльності на довгий період свідчитиме про відсутність стійкості і організаційних даних для признання такої організації організованою злочинною структурою.

При такому розмежуванні групової і організованої злочинності буде чітка система видів співучасті у групових злочинних діяннях. Спецпідрозділи правоохоронних органів будуть займатися викриттям великих, ешелонованих злочинних організацій, у тому числі пов'язаних корумпованими зв'язками з політичними інститутами державної влади, а не виявленням невеликих злочинних угруповань, тобто боротися з організованою злочинністю. Нині ж ці підрозділи щорічно виявляють чотириста і більше таких груп, чого не має за кількістю навіть у великих державах світу з високим рівнем мафіозних об'єднань, які із-за недосконалості нинішнього кримінального законодавства лише формально відносяться до організованих груп і у середньому складаються із двох-трьох осіб. Вся групова злочинність загальнокримінального характеру відійде до відання карного розшуку та інших підрозділів органів внутрішніх справ.

Специфічність організованих злочинних угруповань у тому, що вони спочатку можуть повставати як організації простого кримінального накопичення брудного капіталу нібито окремими розрізненими особами чи групами, а відтак лише приступити до відмивання коштів, корупції, підкупу, усунення конкурентів, захоплення влади для свого надійного захисту існування та капіталу. Фактично вони уже з самого початку діють в об'єднанні злочинні організації, оскільки мають певну структуру і метою їх є цілеспрямована діяльність з перспективою накопичення матеріальних та фінансових ресурсів для подальшого розширення своєї діяльності. Члени такої організації за її створення повинні нести відповідальність за ст.255 КК, а при вчиненні ними кримінальних діянь – за сукупністю як за ст.255 КК, так і іншими статтями кримінального законодавств. Але за чинним кримінальним законодавством (ч. 4 ст. 28 КК) встановлено, що злочинною організацією можна признати таке угруповання, яке вчинило лише тяжкий чи особливо тяжкий злочин. Таке правове визначення є не правильним, оскільки виявити злочинну організацію, яка уже фактично створена, можна тільки після її довготривалої діяльності, коли вона почне вчиняти ці види злочинів, що є небезпечним. Це змушує правоохоронців вдаватися до самого простого способу - притягувати до кримінальної відповідальності окремих виконавців, а не ліквідувати саму злочинну організацію ще при її зародженні. Така злочинна організація може досить довгий період і не вчиняти тяжких чи особливо тяжких злочинів, а отримувати великі доходи від системних і багаточисельних злочинів іншої категорії. Все залежить від вибору злочинної спеціалізації. У ст. 255 КК законодавець ввів ще одного співучасника злочину – керівника, про якого не йдеться у переліку видів співучасників (ст. 27 КК). Законодавець повинен дати визначення цього поняття для правильного тлумачення у практичній діяльності.

Окрім цього, слід внести доповнення до ст. 67 КК, що вчинення злочину у складі злочинної організації є обтяжуючою вину обставиною. За такої умови за вбивство, наркоторгівлі, вимагання тощо, які часто вчиняються організованими угрупованнями, члени злочинної організації будуть нести посилену відповідальність.

3. Передбачити спеціальні процесуальні форми залучення членів організованих злочинних угруповань до надання допомоги правоохоронним органам і часткове та повне звільнення таких осіб

від кримінальної відповідальності чи відбування покарання. З цього питання є достатня світова нормативна практика.

4. Передати до відання й підслідності органів внутрішніх справ провадження про злочинну діяльність з легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (ст. 209 КК).

5. Внести зміни до кримінального процесуального законодавства щодо спеціальних форм розслідування, спрямованих на конфіскацію незаконно нажитого майна та фінансів злочинними організаціями з метою соціального розвитку і знищення живильних основ організованої злочинності, як це показано на прикладі Італії [11].

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Про невідкладні заходи щодо боротьби з організованою злочинністю і корупцією»: Постанова Верховної Ради України від 7 травня 1993 р. № 3207-ХІІ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3207-12>.

2. Про стан боротьби з організованою злочинністю у 2004 – 2005 роках : Постанова Верховної Ради України від 3 листопада 2005 р. № 3070-ІV // Голос України. – 2005. - №217 (3717) – 16 листопада. – С. 3.

3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закону України від 30 червня 1993 року № 3341-ХІІ // [Електронний ресурс] : Режим доступу :

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.

4. Про Координаційний комітет по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю : Указ Президента України від 26 листопада 1993 р. № 561/93 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon.nau.ua/doc/?code=561/93>

5. Потебенько О. М. Координація боротьби з організованою злочинністю і корупцією в Україні та за кордоном / О. М. Потебенько // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2001. - № 4. – С. 7 - 20.

6. Про деякі питання організації діяльності Ради національної безпеки і оборони України : Указ Президента України від 8 лютого 2005 р. № 208/2005 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.president.gov.ua/documents/2292.html?PrintVersion>.

7. Волобуєв А. Организованная преступность и ее сущность / А. Волобуєв, Е. Галкин // Сов. юстиция. – 1989. - № 21. – С. 9 – 11; Организованная преступность – 2 / А. И. Долгова, С. В. Дьяков, И. И. Капец и др. / под ред. А. И. Долговой, С. В. Дьякова. – М. : Криминологическая Ассоциация, 1993. – С. 20 ; Лунев В. В. Преступность XX века. Мировые, региональные и российские тенденции. – М. : Норма, 1997. – С. 287 – 288; Предборський В. А. Суспільно-економічні детермінанти розвитку організованої економічної злочинності / В. А. Предборський // Право і безпека. – 2005. - № 5'3. – С. 177 – 180 ; Корж В. П. Характеристика кримінальних тенденцій в організованому преступном образовании / В. П. Корж // Рос. следователь. – 2005. - № 10. - С. 30 - 33 ; Смирнов М. Криміналістична характеристика економічної організованої злочинної діяльності / М. Смирнов, Р. Комісарчук // Право України. – 2007. - № 3 – С. 76 – 82 та ін.

8. Карпец И. И. Проблемы преступности / И. И. Карпец. – М. : Юрид. лит., 1969. – 167 с.

9. Романюк Б. В. У боротьбі з організованою злочинністю та корупцією важливі конкретні дії // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) / Б. В. Романюк. – 2004. – № 9. – С. 18–33 ; Романюк Б. В. Ефективна політика держави у сфері протидії організованій злочинності та корупції – політика зміцнення національної безпеки України / Б. В. Романюк // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2010. - № 23. - С.3 – 16 ; Романюк Б. В. Організована злочинність і корупція – небезпечні суспільні явища / Б. В. Романюк // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2011. - № 24. - С. 3 – 14.
10. Ларичев В. Д. Проблемы борьбы с организованной преступностью // Мат. научно-практической конференции «Теневая экономика и организованная преступность» - (Москва, 9 -10 июня 1998 г.). – М. : Московск. ин-т внутренних дел МВД РФ, 1998. – С. 240 – 248.
11. Романюк Б. В. Досвід Італії у протидії мафії (на прикладі Сицилії) / Б. В. Романюк // Науковий вісник Націон. академії внутрішніх справ України. – 2004. – № 2. – С. 211 – 216.

REFERENCES

1. On urgent measures to combat organized crime and corruption ": Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine of 7 May 1993 p. № 3207-XII // [Electronic resource]. - Mode of access:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3207-12>.

2. On the fight against organized crime in 2004 - 2005: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine of November 3, 2005 p. № 3070-IV // Voice of Ukraine. - 2005. - №217 (3717) - 16 November. - P. 3.

3. On the organizational and legal framework to combat organized crime, the Law of Ukraine on June 30, 1993 № 3341-XII // [electronic resource]: Access:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.

4. The Coordinating Committee for Combating Corruption and Organized Crime, President of Ukraine Decree of 26 November 1993 p. № 561/93 // [Electronic resource]. - Mode of access:

<http://zakon.nau.ua/doc/?code=561/93>

5. Potebenko A. Coordination of the fight against organized crime and corruption in Ukraine and abroad / OM Potebenko // Fighting Organized Crime and Corruption (theory and practice). - 2001. - № 4. - P. 7 - 20.

6. On some aspects of the organization of the National Security and Defense Council of Ukraine, President of Ukraine Decree of 8 February 2005 p. № 208/2005 // [Electronic resource]. - Mode of access:

<http://www.president.gov.ua/documents/2292.html?PrintVersion>.

7. A. Volobuev Orhanyzovannaya crime and uh essence / Volobuev A., E. Galkin // Sov. Justice. - 1989. - № 21. - P. 9 - 11; Orhanyzovannaya crime - 2 / AI Dolgov, SV Diakov, I. Y.Kapets et al. / Ed. AI Dolhovoy, SV Dyakova. - Moscow: Krymynolohycheskaya Assotsyyatsyya, 1993. - P. 20; Lunev VV crime of the twentieth century. Myrovyye, Locale and Countrys Trends. - Moscow: Norma, 1997. - S.287 - 288; Predborskiy VA Socio-ekoneomychni determinants of organized economic crime / VA Predborskiy // Law and Security. - 2005. - № 5'3. - S. 177 - 180; Korzh VP Characteristics krymynalnykh trends orhanyzovannom prestupnom Education / VP Korzh // Rus. sledovatel. - 2005. - № 10. - S. 30 - 33; Smirnov Forensic characterization economic organized crime / Smirnov, R. Komisarchuk // Right Ukraine. - 2007. - № 3 - P. 76 - 82 and so on.

8. Karpets I. I. Problems of crime / AI AI Karpets. - Moscow: Legal. lit., 1969. - 167 p.

9. B. Romaniuk in the fight against organized crime and corruption are important specific actions // Fighting Organized Crime and Corruption (theory and practice) / B. Romaniuk. - 2004. - № 9. - S. 18-33; Romaniuk B. Effective government policy on combating organized crime and corruption - a policy of national security of Ukraine / B. Romaniuk // Fighting Organized Crime and Corruption (theory and practice). - 2010. - № 23. - С.3 - 16; Romaniuk B. Organized crime and corruption - dangerous social phenomena / B. Romaniuk // Fighting Organized Crime and Corruption (theory and practice). - 2011. - № 24. - P. 3 - 14.

10. VD Problems Larichev struggle with orhanyzovanoj prestupnostyu // Math. scientific conference "Tenevaya ekolnomyka and orhanyzovannaya crime" - (Moscow, 9 -10 June 1998). - Moscow: Moscow. in-t Internal Affairs Ministry of Internal Affairs of the Russian Federation, 1998. - S. 240 - 248.

11. Romaniuk B. Experience Italy in combating the Mafia (for example Sicily) / B. Romaniuk // Scientific Bulletin of NA. Academy of Internal Affairs of Ukraine. - 2004. - № 2. - S. 211 - 216.

РЕФЕРАТ

Романюк Б.В. Посилення впливу на організовану злочинність через удосконалення законодавства / Б.В. Романюк // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Науковий журнал: в 2 ч. Ч. 2: Серія: „Економічні науки” – К. : НТУ, 2014. – Вип. 14.

У статті розглянуто питання удосконалення правових основ забезпечення ефективної протидії організованій злочинності, яка є внутрішнім чинником, що негативно впливає на стан національної безпеки України.

Об’єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері протидії організованій злочинності.

Мета роботи – дослідження теоретичних, правових та практичних проблем процесу організації розслідування та кваліфікації діянь учасників організованих злочинних угруповань, вироблення та впровадження ефективних організаційно-правових заходів щодо удосконалення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинністю в Україні.

Методи дослідження. Виконана робота ґрунтується на сучасних методах пізнання, що впливають із законів і категорій філософії та уявлень про суспільні явища, одним із яких є організована злочинність, що несе значну небезпеку українському суспільству.

Методологічною основою дослідження став *діалектичний метод* пізнання процесу виникнення, розвитку й видозмін такого суспільного явища як організована злочинність. У процесі написання статті використовувалися також загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема, *метод системного* аналізу, який дозволив комплексно проаналізувати стан протидії організованій злочинності, кримінальне законодавство України та інших держав; *порівняльно-правовий метод* – використовувався для аналізу й порівняння вітчизняного законодавств різних періодів суспільного розвитку, а також - із зарубіжним законодавством з питань кримінально-правового регулювання боротьби з організованою злочинністю; *метод узагальнення* – застосовувався з метою формування та подальшого розвитку уже наявних у спеціальній літературі позицій та думок вчених-правознавців щодо нових наукових підходів, пропозицій у сфері удосконалення управління та правового забезпечення ефективної боротьби з організованою злочинністю; *історико-правовий метод* – дав можливість дослідити хід становлення й розвитку правових норм щодо організації діяльності української держави у протидії організованій злочинності; *логіко-семантичний метод* – для аналізу та поглиблення понятійного апарату; *метод*

моделивання – став основою для побудови запропонованих проектів змін до кримінального законодавства України та ін.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – пошук нових ефективних підходів побудови організації діяльності у протидії організованій злочинності як негативному соціальному явищу та удосконалення кримінального законодавства як ефективного інструментарію для правоохоронних органів у боротьбі з організованими злочинними угрупованнями у сучасних умовах динамічного суспільного розвитку України.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПРАВОВІ ОСНОВИ, БЕЗПЕКА УКРАЇНИ, ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ, ОРГАНІЗАТОР ЗЛОЧИНУ, БАНДА, СТІЙКАМ ЗЛОЧИННА ГРУПА, ОРГАНІЗОВАНА ГРУПА, ЗЛОЧИННА ОРГАНІЗАЦІЯ.

ABSTRACT

Romaniuk B.V. Gain exposure to organized crime by improving legislation / B. V. Romaniuk // Project Management and System Analysis and Logistics. Science journal: In Part 2. Part 2: Series: "Economic sciences " - Kyiv: NTU, 2014. - Vol. 14.

Article says about questions of improving the legal framework to ensure effective response of organized crime, which is an internal factor that negatively impact on national security Ukraine.

The object of study - public relations arising in combating organized crime.

Purpose - to study theoretical, legal and practical aspects of the process of investigation and conduct training members of organized criminal groups, the development and implementation of effective organizational and legal measures to improve law enforcement in the fight against organized crime in Ukraine.

Methods. Work is based on modern methods of knowledge arising from the laws and categories of philosophy and ideas about social phenomena, one of which is organized crime that carries a significant risk Ukrainian society.

The methodological basis of the study was a dialectical method of understanding the process of emergence, development and modification of such social phenomena as organized crime. It was used general scientific and special methods in the process of writing, including the method of system analysis, which allowed a comprehensive analysis of the state combating organized crime, the criminal law of Ukraine and other countries; comparative legal method was used for the analysis and comparison of national legislations of different periods of social development, and with foreign law on legal regulation of combating organized crime; synthesis method was used to form and further development of existing positions in the literature and ideas jurists on new scientific approaches, proposals in improving governance and legal support effective fight against organized crime; historical and legal method was provided an opportunity to examine the progress of the formation and development of law on the organization of Ukrainian state in combating organized crime; logical-semantic method - to analyze and deepen conceptual apparatus; modeling method - became the basis for the construction of the proposed draft amendments to the criminal laws of Ukraine and others.

Projected assumptions about the object of research - the search for new effective approaches of building activities in combating organized crime as a negative social development and improvement of criminal law as an effective tool for law enforcement in the fight against organized crime groups in the current conditions of dynamic social development of Ukraine.

KEY WORDS: LEGAL BASIS, SECURITY UKRAINE, ORGANIZED CRIME, ORGANIZER OF THE CRIME, GANGS, PERSISTENT CRIMINAL GROUPS, ORGANIZED GROUPS, CRIMINAL ORGANIZATIONS.

РЕФЕРАТ

Романюк Б.В. Усиление влияния на организованную преступность через усовершенствование законодательства / Б.В. Романюк // Управление проектами и системный анализ и логистика. Научный журнал: в 2 ч. Ч. 2: Серия: „Экономические науки” – К. : НТУ, 2014. – Вип. 14.

В статье рассмотрены вопросы совершенствования правовых основ обеспечения эффективного противодействия организованной преступности, которая является внутренним фактором, негативное влияние на состояние национальной безопасности Украины является.

Объект исследования - общественные отношения, возникающие в сфере противодействия организованной преступности.

Цель работы - исследование теоретических, правовых и практических проблем процесса организации расследования и квалификации деяний участников организованных преступных группировок, выработка и внедрение эффективных организационно-правовых мероприятий по совершенствованию правоохранительных органов в борьбе с организованной преступностью в Украине.

Методы исследования. Выполненная работа основывается на современных методах познания, вытекающих из законов и категорий философии и представлений об общественных явлениях, одним из которых является организованная преступность, несет значительную опасность украинскому обществу.

Методологической основой исследования стал диалектический метод познания процесса возникновения, развития и видоизменения такого общественного явления как организованная преступность. В процессе написания статьи использовались также общенаучные и специальные методы, в частности, метод системного анализа, который позволил комплексно проанализировать состояние противодействия организованной преступности, уголовное законодательство Украины и других государств; сравнительно-правовой метод - использовался для анализа и сравнения отечественного законодательства различных периодов общественного развития, а также - с зарубежным законодательством по вопросам уголовно-правового регулирования борьбы с организованной преступностью; метод обобщения - применялся с целью формирования и дальнейшего развития уже имеющихся в специальной литературе позиций и мнений ученых-правоведов относительно новых научных подходов, предложений в области совершенствования управления и правового обеспечения эффективной борьбы с организованной преступностью; историко-правовой метод - позволил исследовать ход становления и развития правовых норм по организации деятельности украинского государства в противодействии организованной преступности; логико-семантический метод - для анализа и углубления понятийного аппарата; метод моделирования - стал основой для построения предложенных проектов изменений в уголовное законодательство Украины и др.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования - поиск новых эффективных подходов построения организации деятельности в противодействии организованной преступности как негативному социальному явлению и совершенствование уголовного законодательства как эффективного инструментария для правоохранительных органов в борьбе с организованными

преступными группировками в современных условиях динамичного общественного развития Украины.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ, БЕЗОПАСНОСТЬ УКРАИНЫ, ОРГАНИЗОВАННОЙ ПРЕСТУПНОСТЬЮ, ОРГАНИЗАТОР ПРЕСТУПЛЕНИЯ, БАНДА, УСТОЙЧИВАЯ ПРЕСТУПНАЯ ГРУППА, ОРГАНИЗОВАННОЙ ГРУППОЙ, ПРЕСТУПНОЙ ОРГАНИЗАЦИЕЙ.

АВТОР:

Романюк Б. В., кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України, Національний транспортний університет, доцент кафедри транспортного права та логістики, e-mail: bogdanroman@ukr.net, тел. + 380442544326, Україна, 01010, вул. Суворова, 1.

AUTHOR:

Romaniuk BV, Doctor of Law, Associate Professor, Honored Lawyer of Ukraine, the National Transport University, Associate Professor of Transport Law and Logistics, e-mail: bogdanroman@ukr.net, tel. + 380442544326, Ukraine, 01010, st. Suvorov, 1.

АВТОР:

Романюк Б. В., кандидат юридических наук, доцент, Заслуженный юрист Украины, Национальный транспортный университет, доцент кафедры транспортного права и логистики, e-mail: bogdanroman@ukr.net, тел. + 380442544326, Украина, 01010, ул. Суворова, 1.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Воркут Т. А., доктор технічних наук, професор, Національний транспортний університет, зав. кафедри транспортного права та логістики, Київ, Україна.

Бантишев О. Ф., кандидат юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник НОЦ, Національна академія СБ України, Київ, Україна.

REVIEWER:

Vorkut T.A., PhD, Professor, National Transport University, Head. the Department of Transport Law and Logistics, Kyiv, Ukraine.

Bantyshev A.F., Doctor of Law, Professor, Senior Research Fellow REC, National Academy of Security Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine.